

Comparison of knowledge and attitude of nursing students and nurses towards facts of aging period in 2019

Packpour V¹, Allahverdi Mamaghani R², *Kianian T³

1-PhD in Nursing, Department of Community Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

2- MSc in community health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

3- PhD Candidate in Nursing, Department of Community Health Nursing, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran (**Corresponding Author**)

Email: t.kianian67@gmail.com

Received: 23 March 2020

Accepted: 20 April 2020

Abstract

Introduction: Today, caring for growing population of the elderly is important. Elderly health management requires identifying existing knowledge and attitudes and revising educational programs, in this way, the aim of this study was compare the Knowledge and attitude of Nursing Students and Nurses towards facts of aging period.

Methods: This descriptive cross-sectional study was performed on 403 nursing students and 446 nurses working in teaching hospitals of Tabriz University of Medical Sciences in 2019. Sampling of students and nurses were done by using census method and random-classified method (relative), respectively. The knowledge and attitude of nursing students and nurses were evaluated by using self-report questionnaire (FAQ: Facts on Aging Quiz) and (KOP: Kogan Attitudes toward Old People). Data analysis was performed in SPSS V.16 software by using independent t-test, one-way ANOVA, and Pearson correlation.

Results: The mean scores of knowledge and attitude in nursing students were 10.91 ± 2.95 and 143.04 ± 13.07 and in the nurses group were 10.72 ± 3.02 and 143.57 ± 12.15 , respectively. Only mean score of students' knowledge in psychosocial dimension was statistically higher than nurses ($P = 0.03$). And nurses had a more positive attitude toward the elderly in gratitude ($P = 0.02$).

Conclusions: The findings showed that university curricula and in-service programs provided in hospitals were not rich in the realm of the elderly and they failed to bring the knowledge of students and nurses to the desired level. Therefore, considering the growth of the phenomenon of aging in the society, reconsideration of existing educational programs is a serious proposal.

Keywords: Knowledge, Attitude, Students, Nurses, Aged.

مقایسه دانش و نگرش دانشجویان پرستاری و پرستاران پیرامون حقایق دوران سالمندی در سال ۱۳۹۸

وحید پاک‌پور^۱، رامش الله‌پوردی ممقانی^۲، *تکتم کیانیان^۳

۱- دکترای پرستاری، گروه پرستاری سلامت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

۲- کارشناس ارشد پرستاری سلامت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

۳- دانشجوی دکترای پرستاری، گروه پرستاری سلامت جامعه، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
ایمیل: t.kianian67@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۲/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱/۴

چکیده

مقدمه: امروزه، مراقبت از جمعیت رو به رشد سالمندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مدیریت سلامت سالمندان، نیازمند شناسایی وضعیت دانش و نگرش موجود و بازنگری در برنامه‌های آموزشی است در این راستا، پژوهش حاضر با هدف مقایسه دانش و نگرش دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل پیرامون حقایق دوران سالمندی انجام شد.

روش کار: این پژوهش یک مطالعه توصیفی- مقطعی است که با همکاری ۴۰۳ دانشجوی پرستاری و ۴۴۶ پرستار شاغل در بیمارستان‌های آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز طی سال ۱۳۹۸ انجام یافت. نمونه‌گیری از دانشجویان و پرستاران به ترتیب به روش سرشماری و تصادفی طبقه ای از نوع نسبی صورت گرفت. دانش و نگرش دانشجویان و پرستاران پیرامون سالمندی به ترتیب با استفاده از ابزارهای FAQ و KOP به روش خود گزارشی مورد بررسی قرار گرفت. تجزیه تجلیل داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶؛ و با استفاده از آزمون‌های تی مستقل، آنالیز واریانس یک طرفه و همبستگی پیرسون انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمره دانش و نگرش در گروه دانشجویان به ترتیب $10/91 \pm 2/95$ و $13/07 \pm 143/04$ و در گروه پرستاران $10/72 \pm 3/02$ و $12/15 \pm 143/57$ بود. تنها میانگین نمره دانش دانشجویان، در بعد روانی اجتماعی به لحاظ آماری بیشتر از پرستاران بود ($P=0/03$)؛ و پرستاران در بعد قدردانی نگرش مثبت‌تری به سالمندان داشتند ($P=0/02$).

نتیجه‌گیری: یافته‌ها حاکی از این است که برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و برنامه‌های ضمن خدمت ارائه شده در بیمارستان‌ها در زمینه سالمندی غنی نبوده و نتوانسته‌اند دانش دانشجویان و پرستاران را در این زمینه به سطح مطلوب برسانند. لذا با توجه به رشد پدیده سالمندی در جامعه، تجدید نظر در برنامه‌های آموزشی موجود یک پیشنهاد جدی است.

کلیدواژه‌ها: دانش، نگرش، دانشجویان، پرستاران، سالمند.

مقدمه

شده است پیش‌بینی‌ها، حاکی از این است که در سال ۲۰۵۰ میلادی سهم این گروه جمعیتی در کشور به ۱۹/۷ درصد برسد (۱). اگر چه به دلیل ساختار جوان جمعیتی، هنوز در ایران مشکل سالمندی به صورت حاد بروز نکرده است، ولی بدون تردید در آینده‌ای نه چندان دور نظام ارائه خدمات سلامت کشور به طور جدی با آن مواجه خواهد شد (۲)، چنین رشدی در جمعیت سالمندان، قطعاً عواقب و پیامدهای مهمی برای برنامه‌ریزی در حوزه سلامت دارد (۳)، زیرا افراد سالمند نسبت به افراد جوان، نیاز بیشتری به

سالمندی به‌عنوان یکی از مراحل طبیعی رشد و تکامل انسان، فرایند پیچیده‌ای است که حاصل فرسایش تدریجی ارگان‌های حیاتی است به گزارش سازمان بهداشت جهانی، جمعیت سالمندی به‌سرعت در حال افزایش است. پیش‌بینی شده است جمعیت سالمندان جهان در سال ۲۰۳۰ به ۹۷۳ میلیون نفر و در سال ۲۰۵۰ به ۲ میلیارد نفر برسد که حدود هشتاد درصد آن در کشورهای کمتر توسعه‌یافته خواهند بود، در ایران نیز روند سالمند شدن جمعیت آغاز

به سالمندان و در نتیجه ageism قرار گرفته است (۵) که می‌تواند نشانگر ضعف در دانش موجود باشد زیرا اکثر مطالعات یکی از راه‌های کسب نگرش مناسب را کسب دانش معرفی نمودند (۱۵) همچنین گزارش شده است، پرستارانی که نگرش صحیحی به سالمندی دارند و این دوره را فرآیندی طبیعی و همه شمول می‌دانند، در مقایسه با پرستارانی که دوران سالمندی را فرآیندی بیمارگونه می‌دانند، آمادگی بیشتری برای مراقبت از افراد سالمند دارند؛ بنابراین برای ارائه مراقبت‌های مناسب به سالمندان ضروری است که پرستاران، دانش، نگرش و مهارت‌های خود را در عرصه پرستاری سالمندی بهبود بخشند (۱۶) در ایران اما در سال‌های اخیر مطالعات محدودی در رابطه با دانش و نگرش پرستاران و دانشجویان حول پدیده سالمندی انجام شده است. در مطالعه همدانی زاده و همکاران (۱۳۸۷)، نتایج نشان داد پرستاران نسبت به ارائه مراقبت‌های جسمانی از بیماران سالمند، نگرشی خنثی داشتند (۱۷)، نتایج مطالعه طبیعی و همکاران (۱۳۸۹) گویای این است که اکثر پرستاران در این حیطه نگرش ضعیفی داشتند (۱۸) و نتایج مطالعه‌ای عسکری زاده و همکاران نشان می‌دهد که پرستاران مورد مطالعه توانسته‌اند تنها ۵۴ درصد از نمره کل دانش در ارتباط با سالمندی را کسب نمایند (۱۹) که بیانگر دانش ناکافی پرستاران نسبت به سالمندی می‌باشد. در حالی که در مطالعه حسینی سرشت (۱۳۸۵) پرستاران شاغل نسبت به مراقبت از بیمار سالمند، نگرش مثبت داشتند (۲۰)؛ بنابراین با توجه به خلأ اطلاعاتی موجود در کشور و افزایش قابل توجه نیاز به مراقبت از سالمندان در ایران، بررسی دانش و نگرش مراقبین سلامت در این رابطه و به لحاظ بالینی از اهمیت بالایی برخوردار است و برنامه‌ریزی در این عرصه، مستلزم شناخت دقیق وضعیت موجود و نیازهای این گروه جمعیتی می‌باشد (۱۸) مطالعه حاضر با هدف مقایسه دانش و نگرش دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل پیرامون حقایق دوران سالمندی انجام شد.

روش کار

این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی - مقایسه‌ای می‌باشد که در سال ۱۳۹۸ در دانشکده پرستاری و مامایی و بخش‌های بالینی مراکز آموزشی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی شهر تبریز صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش را کلیه پرستاران شاغل در مراکز آموزشی و درمانی امام رضا (ع)، رازی،

خدمات یکپارچه سلامت دارند و غالباً به دلیل پیچیدگی مشکلاتشان نیازمند اقامت طولانی‌مدت در بیمارستان‌ها هستند (۴) از طرفی همه پرستاران و دانشجویان پرستاری پس از فارغ‌التحصیلی عمدتاً با افراد سالمند کار می‌کنند، صرف‌نظر از اینکه آیا مایل به انجام این کار هستند یا خیر، بنابراین ضروری است که پرستاران و دانشجویان پرستاری به اندازه کافی آمادگی لازم را برای مراقبت از این جمعیت رو به رشد داشته باشند. آن‌ها نقش محوری و بی‌نظیری جهت تأثیرگذاری بر کیفیت مراقبت‌ها دارند (۵) لذا، یکی از ارکان پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه، توجه به دانش و نگرش این مراقبان سلامت حول پدیده سالمندی به‌عنوان یک نیاز در حال رشد است که اهتمام ویژه‌ای را در راستای نیازسنجی، رفع نیازهای موجود و برنامه‌ریزی برای آینده می‌طلبد (۶).

درک چگونگی تأثیر آموزش پرستاری بر دانش و نگرش افراد نسبت به سالمندان می‌تواند راهنمای تدوین برنامه‌های درسی پرستاری در راستای مراقبت مؤثر از سالمندان باشد (۷). ضعف در دانش و نگرش پرستاران نسبت به سالمندی مانعی در جهت رفع نیازهای سالمندان خواهد بود و حتی می‌تواند سبب بروز رفتارهای سالمند انگارانه (ageism) در بین پرستاران شود (۸). تصور اینکه مراقبت از سالمندان به مهارت و دانش کمتری نیاز دارد، می‌تواند منجر به ارائه مراقبت بی‌کیفیت شود. لذا لازم است تا برای افزایش دانش و تغییر نگرش منفی نسبت به سالمندی اقدامات مناسبی انجام شود. در این راستا، کمسیون کیفیت مراقبت در انگلستان، نگرش کارکنان را یک متغیر کلیدی در ارائه مراقبت‌های زیر سطح استاندارد برای سالمندان معرفی نموده است (۹).

اگرچه مطالعات بسیاری در مورد دانش و نگرش متخصصان مراقبت‌های سلامت نسبت به سالمندان وجود دارد اما نتایج حاصل از این مطالعات بحث‌برانگیز بوده و از منفی تا مثبت متغیر است (۱۰-۱۱) نتایج برخی مطالعات نیز نشان می‌دهند مددکاران اجتماعی، مراقبین سلامت و دانشجویان پرستاری نگرش ضعیف، دانش ناکافی و تصورات غلطی را در رابطه با کار با سالمندان داشتند (۱۲). برخی مطالعات نیز به این نتیجه رسیدند که اکثر دانشجویان پرستاری دانش و علاقه کمی به کار با افراد سالمند دارند (۵، ۱۳) و همچنین اکثر پرستاران ترجیح می‌دهند با بیماران جوان‌تر کار کنند (۱۴) و کیفیت مراقبتشان تحت تأثیر نگرش منفی

اجتماعی، پرسشنامه آگاهی پیرامون حقایق سالمندی و مقیاس نگرش به سالمندان کوگان استفاده شد. فرم مشخصات فردی و اجتماعی پرستاران شامل: سن، جنس، وضعیت تا هل، سنوات خدمت، تحصیلات، تجربه زندگی با سالمند در خانواده، علاقه به مراقبت از بیمار سالمند، گذراندن دوره آموزشی در مورد سالمند بود. اطلاعات مربوط به دانشجویان شامل: سن، جنس، وضعیت تا هل، تجربه زندگی با سالمند در خانواده و علاقه به مراقبت از بیمار سالمند بود.

پرسشنامه آگاهی پیرامون حقایق سالمندی Facts on Aging Quiz –FAQI، به منظور ارزیابی دانش و آگاهی افراد در خصوص ابعاد جسمانی، عوامل روانی، اجتماعی و اقتصادی سالمندان و نیز تصورات اشتباه در مورد سالمندان ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۲۵ گویه و ۳ بعد دانش فرد درباره تصورات اشتباه موجود درباره سالمند (۱۰ گویه)، وضعیت جسمانی سالمند (۵ گویه) و وضعیت روانی اجتماعی دوران سالمندی (۱۰ گویه) است که در محدوده امتیاز ۰-۲۵ قرار گرفته است. امتیاز بالاتر گویای دانش و آگاهی بیشتر فرد در مورد سالمندی می باشد، همچنین امتیاز (۰-۸) نشان دهنده دانش کم، (۹-۱۷) متوسط و (۱۸) دانش بالا است (۲۱). در مطالعه رژه و همکاران (۱۳۹۲) روایی و پایایی این ابزار با ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۱ مورد تأیید قرار گرفته است (۲۱).

مقیاس نگرش به سالمندان کوگان KAOPS) – Kogan's Attitudes Toward Older People Scale)، این مقیاس حاوی ۳۴ سؤال می باشد که دارای دو زیر مقیاس قدردانی و تعصب است. هر یک از زیرمقیاس‌ها در این پرسشنامه ۱۷ سؤال را شامل می شوند. عبارات این مقیاس، بر روی یک مقیاس شش درجه‌ای نمره‌گذاری می شوند که هر یک از این گزینه‌ها از ۱ تا ۷ امتیاز دارند. این مقیاس از ۳۴ گویه مثبت و منفی (۱۷ گویه نگرش مثبت و ۱۷ گویه نگرش منفی) تشکیل شده است. دامنه امتیاز میان ۳۴ تا ۲۳۸ است. نمره کل بالاتر نشان دهنده نگرش مثبت‌تر است و نمره ۱۰۲ نگرش خنثی نسبت به سالمندان در نظر گرفته شده است لذا نمره بیش از ۱۰۲ یک نمره مثبت است (۲۲) روایی و پایایی این ابزار توسط رژه و همکاران (۱۳۹۰) مورد تأیید قرار گرفته است و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ برای زیرمقیاس تعصب و ۰/۸۶ برای زیرمقیاس قدردانی تأیید شد (۲۳).

سینا، شهید، شهید مدنی و دانشجویان کارشناسی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز تشکیل دادند. ۴۰۳ دانشجوی ۴۴۶ پرستار دارای معیارهای ورود به مطالعه وارد شدند.

پس از کسب مجوز، نمونه‌گیری از پرستاران به صورت تصادفی طبقه ای- از نوع نسبی انجام شد. در مرحله اول بیمارستان‌ها به عنوان طبقات در نظر گرفته شدند و در مرحله بعد بخش‌های بالینی به عنوان زیر طبقات در نظر گرفته شد. به طوری که نمونه‌گیری به کمک جدول اعداد تصادفی انجام و هر کدام از بخش‌های بیمارستانی به عنوان زیر طبقه در نظر گرفته شد. تعداد پرستاران انتخابی از هر مرکز آموزشی درمانی، با استفاده از نسبت تعداد پرستاران آن مرکز به کل جمعیت تعیین شد. جهت نمونه‌گیری از جامعه ی دانشجویان ابتدا تعداد دانشجویان پرستاری دانشکده پرستاری مامایی تبریز از اداره آموزش دانشکده اخذ شد و به علت محدودیت تعداد دانشجویان منطبق بر معیار ورود از روش سرشماری استفاده شد.

معیارهای ورود پرستاران به مطالعه شامل این بود که کارکنان پرستاری در مراکز آموزشی و درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز مشغول به کار باشند و حداقل شش ماه سابقه کار داشته باشند. معیارهای ورود دانشجویان پرستاری نیز شامل اشتغال به تحصیل بودن در رشته پرستاری بود. پرستارانی که به صورت مستقیم از بیمار مراقبت نمی کردند، پرستاران شاغل در بخش‌های کودکان و همچنین دانشجویان میهمان و انتقالی از سایر دانشگاه‌ها از مطالعه خارج شدند.

محقق پس از اخذ مجوزهای لازم جهت دسترسی به پرستاران به مراکز آموزشی درمانی دانشگاه علوم پزشکی تبریز مراجعه نمود و جهت دسترسی به دانشجویان در کلاس‌های درسی حضور یافت و از مشارکت‌کنندگان خواست پرسشنامه‌های مطالعه را به صورت خود گزارشی تکمیل نمایند.

جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، پس از اخذ مجوز از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی تبریز (کد اخلاق: IR.TBZMED.REC 1397.630)، اهداف پژوهش برای مشارکت‌کنندگان شرح داده شد و از آنان رضایت آگاهانه کسب شد. همچنین محقق در رابطه با داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش و محرمانه ماندن اطلاعات به شرکت‌کنندگان اطمینان داد. در این مطالعه از سه پرسشنامه فرم مشخصات فردی و

به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند.

$$\frac{(z - 1 - \alpha_2) 2 \times p (1 - p)}{d^2}$$

پرستاران دوره آموزشی جهت مراقبت از سالمندان را ندیده بودند (جدول ۱).

(جدول ۱) تفاوت موجود در نمرات دانش و نگرش پرستاران با ویژگی‌های فردی و اجتماعی‌شان را نشان می‌دهد. بر این اساس، پرستاران مرد ($P = 0/006$)، پرستاران با مدرک کارشناسی ارشد ($P = 0/001$)، پرستاران با وضعیت استخدامی رسمی ($P = 0/003$) و پرستارانی که دوره آموزشی در مورد سالمند را گذرانده بودند به طور معنی‌داری از سطح دانش بالاتری نسبت به سایر پرستاران برخوردار بودند. ارتباط مثبت و معنی‌داری بین سنوات خدمت پرستاران و میانگین نمره دانش آن‌ها وجود دارد ($P = 0/01$).

جهت تعیین حجم نمونه برای پرستاران، پس از انجام مطالعه اولیه بر روی ۲۰ نفر از پرستاران و با جایگذاری فرمول ذیل، با در نظر گرفتن ضریب اطمینان ۹۵٪ و توان آزمون ۸۰٪ تعداد نمونه‌ها ۴۴۶ تعیین شد. ۴۰۳ دانشجو نیز

جهت دستیابی به نتایج و یافته‌های پژوهش، ابتدا پرسشنامه‌ها کدگذاری گردید و سپس اطلاعات جمع‌آوری شده، با استفاده از نرم‌افزار SPSS ویرایش ۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه از آمار توصیفی و تحلیلی (آزمون تی مستقل، آنالیز واریانس یک طرفه و ضریب همبستگی پیرسون) استفاده گردید. $P < 0/05$ به لحاظ آماری معنی‌دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از ۴۴۶ نفر پرستار شرکت‌کننده، (۷۹/۱ درصد) خانم بودند که اکثر آن‌ها (۶۶/۴ درصد) متأهل و (۵۵/۶ درصد) تجربه زندگی با فرد سالمند در خانواده را داشتند اما (۷۹/۶ درصد)

جدول ۱: مشخصات فردی و اجتماعی پرستاران شاغل در مراکز آموزشی و درمانی تبریز

مشخصات فردی- اجتماعی	KAOPS		FAQI		تعداد (درصد)	میانگین ± انحراف معیار
	P	میانگین ± انحراف معیار	P	میانگین ± انحراف معیار		
جنس	مرد	۱۴۱/۴۹ ± ۱۴/۲۱	۰/۰۰۶	۱۱/۴۸ ± ۲/۹۴	۹۳ (۲۰/۹)	
	زن	۱۴۴/۱۲ ± ۱۱/۵۱		۱۰/۵۰ ± ۳/۰۰	۳۵۳ (۷۹/۱)	
وضعیت تاهل	متاهل	۱۴۳/۲۸ ± ۱۴/۲۴	۰/۰۹۶	۱۰/۶۷ ± ۳/۲۰	۱۴۵ (۳۲/۵)	
	بدون همسر	۱۴۳/۴۲ ± ۱۵/۸۷		۱۰/۷۵ ± ۲/۹۲	۲۹۶ (۶۶/۴)	
تحصیلات	کارشناسی	۱۵۸/۰۰ ± ۲۳/۴۲	۰/۰۰۱	۱۰/۸۰ ± ۳/۴۲	۵ (۱/۱)	
	کارشناسی ارشد	۱۴۳/۴۲ ± ۱۱/۷۵		۱۰/۵۰ ± ۲/۹۱	۳۹۹ (۸۹/۵)	
وضعیت استخدامی	رسمی	۱۴۴/۸۰ ± ۱۵/۲۲	۰/۰۰۳	۱۲/۳۰ ± ۳/۳۱	۴۷ (۱۰/۵)	
	پیمانی	۱۴۲/۷۶ ± ۱۶/۱۵		۱۱/۱۲ ± ۲/۹۱	۲۶۲ (۵۸/۷۴)	
تجربه زندگی با سالمند در خانواده	دارد	۱۴۶/۶۷ ± ۱۳/۹۳	۰/۰۲۵	۱۰/۴۹ ± ۲/۸۷	۶۵ (۱۴/۵۷)	
	ندارد	۱۴۴/۰۷ ± ۱۵/۳۴		۹/۷۲ ± ۲/۸۸	۸۱ (۱۸/۱۶)	
علاقه به مراقبت از بیمار سالمند	دارد	۱۴۳/۱۷ ± ۱۲/۵۸	۰/۰۸۱	۱۰/۴۶ ± ۳/۷۵	۳۸ (۸/۵۳)	
	ندارد	۱۴۴/۴۹ ± ۱۲/۱۶		۱۰/۵۵ ± ۲/۸۰	۲۴۸ (۵۵/۶)	
گذراندن دوره آموزشی در مورد سالمند	دارد	۱۴۲/۴۳ ± ۱۲/۱۰	۰/۰۰۲	۱۰/۸۸ ± ۳/۲۵	۱۹۸ (۴۴/۴)	
	ندارد	۱۴۵/۱۳ ± ۱۱/۹۸		۱/۷۴ ± ۲/۹۰	۲۷۳ (۶۱/۱)	
سن (سال)	دارد	۱۴۲/۶۳ ± ۱۲/۱۷	۰/۰۰۵	۱۰/۶۸ ± ۳/۰۸	۱۷۳ (۳۸/۹)	
	ندارد	۱۴۲/۸۱ ± ۱۰/۷۸		۱۱/۳۵ ± ۳/۱۲	۹۱ (۲۰/۴)	
سنوات خدمت (سال)	دارد	۱۴۳/۷۶ ± ۱۲/۴۹	۰/۰۰۱	۱۰/۵۴ ± ۲/۹۶	۳۵۵ (۷۹/۶)	
	ندارد					
		$r = 0/09$ *** $P = 0/91$	$r = 0/09$ *** $P = 0/05$	۳۴/۶۷ ± ۷/۹۴		
		$r = 0/05$ *** $P = 0/91$	$r = 0/11$ *** $P = 0/01$	۱۰/۶۸ ± ۷/۲۸		

*آزمون تی مستقل، ** آزمون آنالیز واریانس یک طرفه، *** آزمون همبستگی پیرسون

از ۴۰۳ نفر دانشجوی شرکت‌کننده، (۵۳/۸ درصد) خانم، (۸۹/۶ درصد) مجرد و (۵۳/۱ درصد) تجربه زندگی با فرد سالمند در خانواده را داشتند اما اکثراً (۵۸/۳ درصد) علاقه‌ای به مراقبت از بیمار سالمند نداشتند. میانگین سنی دانشجویان

۳/۸۶ ± ۲۲/۰۴ سال بود. نتایج آزمون تی مستقل نشان داد، دانشجویانی که علاقه‌مند به مراقبت از بیمار سالمند بودند نگرش بالاتری پیرامون حقایق سالمندی داشتند (P = ۰/۰۰۱) (جدول ۲).

جدول ۲: مشخصات فردی و اجتماعی دانشجویان در مراکز آموزشی و درمانی تبریز

KAOPS		FAQI		تعداد (درصد)	مشخصات فردی - اجتماعی
P	میانگین ± انحراف معیار	P	میانگین ± انحراف معیار		
۰/۴۷	۱۳/۱۳ ± ۱۴۳/۵۴	۰/۰۵	۱۰/۶۱ ± ۳/۰۷	۱۸۶ (۴۶/۲)	مرد
	۱۴۲/۶۱ ± ۱۳/۰۴		۱۱/۱۷ ± ۲۱/۸۳	۲۱۷ (۵۳/۸)	زن
۰/۳۵	۱۴/۴۴ ± ۱۴۲/۷۸	۰/۸۴	۱۰/۹۴ ± ۰/۱۴	۳۶۱ (۸۹/۵۷)	مجرد
	۱۲/۳۱ ± ۱۴۴/۸۹		۱۰/۶۷ ± ۳/۳۰	۴۲ (۱۰/۴۳)	متاهل
۰/۷۵	۱۱/۸۷ ± ۱۴۳/۲۳	۰/۷۰	۳/۲۰ ± ۱۰/۹۶	۲۱۴ (۵۳/۱)	دارد
	۱۴/۳۵ ± ۱۴۲/۸۱		۲/۶۴ ± ۱۰/۸۵	۱۸۹ (۴۶/۹)	ندارد
۰/۰۰۱	۱۳/۱۱ ± ۱۴۵/۵۹	۰/۸۱	۳/۲۰ ± ۱۰/۹۶	۱۶۸ (۴۱/۷)	دارد
	۱۲/۷۶ ± ۱۴۱/۲۰		۲/۷۶ ± ۱۰/۸۵	۲۳۵ (۵۸/۳)	ندارد
I=۰/۰۰۵		I=۰/۰۴		سن (سال)	
***P=۰/۹۱		***P=۰/۳۳			

*آزمون تی مستقل، **آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، ***آزمون همبستگی پیرسون

پیرامون حقایق سالمندی، در حد متوسط می باشد، ۱۸/۹ درصد دانش کم و ۲/۲ درصد دانش بالایی را گزارش کردند.

سطح دانش اکثر پرستاران (۷۵/۶ درصد) پیرامون حقایق سالمندی، در سطح متوسط، ۲۳/۵ درصد کم و ۰/۹ درصد بالا بود. سطح دانش اکثر دانشجویان پرستاری (۷۸/۹ درصد)

جدول ۳: توزیع فراوانی دانشجویان و پرستاران از لحاظ سطح دانش پیرامون حقایق سالمندی

سطح دانش	دانشجویان (تعداد (درصد))	پرستاران (تعداد (درصد))
کم (۰-۸)	۷۶ (۱۸/۹)	۱۰۵ (۲۳/۵)
متوسط (۹-۱۷)	۳۱۸ (۷۸/۹)	۳۳۷ (۷۵/۶)
بالا (>۱۸)	۹ (۲/۲)	۴ (۰/۹)
جمع	۴۰۳ (۱۰۰)	۴۴۶ (۱۰۰)

میانگین نمره‌ی کل دانش در گروه پرستاران (۳/۰۲ ± ۱۰/۷۲) و در گروه دانشجویان پرستاری (۲/۹۵ ± ۱۰/۹۱) گزارش شد. نتایج آزمون آماری تی مستقل نشان داد میانگین نمره‌ی نگرش پرستاران نسبت به سالمندی، در حیطه قدردانی به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان بود (P=۰/۰۲). (جدول ۴)

میانگین نمره‌ی کل دانش در گروه پرستاران (۳/۰۲ ± ۱۰/۷۲) و در گروه دانشجویان پرستاری (۲/۹۵ ± ۱۰/۹۱) گزارش شد. نتایج آزمون آماری تی مستقل نشان داد میانگین نمره‌ی دانش پرستاران پیرامون حقایق سالمندی، تنها در بعد روانی - اجتماعی به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان بود (P=۰/۰۳). میانگین نمره‌ی کل نگرش در گروه پرستاران (۱۲/۱۵ ± ۱۴۳/۵۷) و در گروه دانشجویان پرستاری

جدول ۴: مقایسه میانگین نمره‌ی دانش و نگرش دو گروه پرستاران و دانشجویان پرستاری پیرامون حقایق سالمندی

P	Df	T	میانگین $\pm$ انحراف معیار		متغیر	
			دانشجویان	پرستاران		
۰/۶۰	۸۳۷/۳۳	۰/۵۱	۲/۸۴ $\pm$ ۱/۳۰	۲/۸۹ $\pm$ ۱/۲۹	بعد جسمی	دانش
۰/۰۳	۳۸۰/۶۷	- ۲/۱۶	۲/۹۲ $\pm$ ۱/۶۰	۲/۶۸ $\pm$ ۱/۵۵	بعد روانی-اجتماعی	
۰/۹۸	۸۲۵/۰۳	۰/۲۳	۵/۱۴ $\pm$ ۱/۵۵	۵/۱۴ $\pm$ ۱/۴۶	بعد تصورات رایج	
۰/۳۶	۸۴۶	۰/۹۱	۱۰/۹۱ $\pm$ ۲/۹۵	۱۰/۷۲ $\pm$ ۳/۰۲	امتیاز کل	نگرش
۰/۱۱	۸۴۵/۷۷	- ۱/۵۷	۹/۱۹ $\pm$ ۷۳/۹۴	۷۲/۹۱ $\pm$ ۹/۷۹	تعصب	
۰/۰۲	۸۲۹/۷۸	۲/۳۱	۱۰/۱۰ $\pm$ ۶۹/۰۷	۹/۷۴ $\pm$ ۷۰/۶۵	قدردانی	
۰/۵۴	۸۲۰/۴۵	۰/۶۱	۱۳/۰۷ $\pm$ ۱۴۳/۰۴	۱۴۳/۵۷ $\pm$ ۱۲/۱۵	کل	

بحث

پژوهش حاضر باهدف مقایسه دانش و نگرش دانشجویان پرستاری و پرستاران شاغل، پیرامون حقایق دوران سالمندی انجام شد. نتایج نشان داد، دانش پرستاران و دانشجویان پیرامون حقایق دوران سالمندی در سطح متوسط و نگرش آن‌ها به سالمندی مثبت بود. در راستای نتایج پژوهش حاضر، مطالعه Dikken و همکاران (۲۰۱۸)، در هلند نشان داد بخش قابل توجهی از دانشجویان و پرستاران دانش کافی در مورد بیماران سالمند نداشتند که معضل مهمی در زمینه مراقبت از سالمندان است. همچنین Oyetunde و همکاران (۲۰۱۳) در نیجریه نگرش پرستاران را مثبت ارزیابی کردند؛ اما در این مطالعه (۸۰٪) پرستاران جهت مراقبت مؤثر از سالمندان نیاز به آموزش ویژه داشتند (۲۴). Elebiary و همکاران (۲۰۱۸) دانش و نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از افراد سالمند در کشور عربستان را در سطح مثبت و مطلوب گزارش کردند (۲۵) در مطالعه Liu و همکاران (۲۰۱۵) در لندن، نیز پرستاران نسبت به افراد سالمند نگرش مثبتی را گزارش کرده بودند. (۲۶) ارتیشه دار و همکاران (۱۳۹۱) در زنجان نیز نگرش اکثر پرستاران نسبت به مراقبت از سالمند را مثبت ارزیابی کردند؛ اما برخلاف نتایج مطالعه حاضر، منصوری آرانی و همکاران (۲۰۱۷)، نگرش پرستاران نسبت به مراقبت از سالمندان در شهر ایلام را منفی گزارش نمودند (۲۷) شناخت سطح دانش موجود و رفع کمبودهای اطلاعاتی پرستاران می‌تواند در تدوین الگوهای رفتاری مناسب کمک‌کننده باشد الگوهایی که تغییر در رفتار پرستاران را با خود به همراه دارند. با توجه به نتایج مطالعه حاضر و شواهد موجود نیاز به ارتقای دانش پرستاران حول پدیده سالمندی امری محسوس است، نیازی که با توجه به نتایج مطالعه عسکری زاده ماهانی در

سال (۱۳۸۷) شناسایی شده اما همچنان پابرجاست (۲۸) و با توجه به رشد جمعیت سالمندان در کشور توجه ویژه‌ای را می‌طلبد. اگرچه نگرش مثبت پرستاران نسبت به سالمندان را نباید نادیده گرفت زیرا هر چه پرستاران احساسات و نگرش مثبت‌تری نسبت به مراقبت از بیمار سالمند داشته باشند، وضعیت رضایت‌بخش‌تری را برای آنان به وجود خواهند آورد. (۱۶) اما نگرش موجود بدون دانش صحیح می‌تواند سهواً خطرآفرین باشد.

همسو با نتایج مطالعه حاضر، نتایج مطالعه Stahl و Metzger (۲۰۱۳) نشان داد، دانش دانشجویان در دانشگاه آتلانتیک نسبت به سالمندی در سطح متوسط قرار دارد. (۲۹) Bleijenberg و همکاران (۲۰۱۲) در هلند نیز گزارش کردند دانشجویان پرستاری نسبت به افراد مسن سطح دانش متوسطی داشتند (۵). اما برخلاف نتایج مطالعه حاضر، Ghimire و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه بر روی دانشجویان پرستاری نپال که فقط خانم هستند میانگین نمره دانش دانشجویان پرستاری نسبت به سالمندی را نسبتاً پایین گزارش کردند به گونه‌ای که بیان شد اکثر دانشجویان مشکلات سالمندان را عادی و اقتضای سن سالمند می‌دانستند باین وجود، در نتایج این مطالعه، نگرش مثبتی نسبت به سالمندان وجود داشت (۳۰) Zhang و همکاران (۲۰۱۶) در مصر چین (۳۱) همچنین Eltantawy و همکاران (۲۰۱۳) در مصر (۳۲) هم دانش دانشجویان پرستاری در رابطه با سالمندی را اندک گزارش کردند که با نتایج مطالعه حاضر همخوانی نداشت، برخلاف این نتایج، مطالعه Faronbi و همکاران (۲۰۱۷) در نیجریه (۳۳) و Kaur و همکاران (۲۰۱۴) در هند نشان داد دانش دانشجویان پرستاری در رده خوب قرار داشته است (۳۴) و اما نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به افراد

که لزوم بهره‌گیری از دوره‌های ضمن خدمت در راستای ارتقای دانش پیرامون حقایق پدیده سالمندی را می‌طلبد. از طرفی نگرش افراد تحت تأثیر عوامل متعددی شکل می‌گیرد و صرفاً وابسته به دانش و تحصیلات نیست اما تأثیر بسزایی بر کیفیت مراقبت دارد و می‌تواند مراقبت را صحیح و مؤثر یا ناصحیح و غیر مؤثر گرداند (۳۹). در مطالعه حاضر پرستاران مرد، دانش بیشتری نسبت به پرستاران خانم داشتند که با نتایج در مطالعه روانی پور و همکاران (۱۳۹۳) همسو بود (۴۰). احتمال دارد این امر ناشی از مشارکت و ریسک‌پذیری بیشتر پرستاران مرد در مراقبت های بالینی بخصوص موارد بحرانی باشد که منجر به افزایش تجربه و آگاهی آنان در مورد بیماران سالمند شود. بر اساس نتایج، میانگین نمره ی دانش پرستارانی که دوره مراقبت از سالمند را گذرانده بودند به‌طور معنی‌داری نسبت به پرستارانی که دوره مراقبت از سالمند را نگذرانده بودند، بیشتر بود و با نتایج مطالعه Deasey و همکاران (۲۰۱۴) در استرالیا (۴۱) همسو بود؛ بنابراین می‌توان گفت آموزش های ارائه‌شده نه‌تنها در ارتقای سطح دانش و نگرش پرستاران نسبت به سالمندی مؤثر می باشد، بلکه در بهبود عملکرد و نحوه مراقبت از بیماران و پیشگیری از بروز مشکلات روحی و روانی در ایشان و سایر همکاران نیز تأثیرگذار می باشد. نتایج آزمون آماری تی‌مستقل نشان داد، میانگین نمره‌ی دانش پرستاران با مدرک کارشناسی ارشد به‌طور معنی‌داری نسبت به پرستاران با مدرک کارشناسی بیشتر بود. در مطالعه Rababa و همکاران (۲۰۲۰) نیز پرستاران با تحصیلات بالاتر، از سطح دانش بالاتری در رابطه با سالمندی برخوردار بودند و نگرش منفی کمتری نسبت به سالمندان داشتند (۸). میانگین نمره‌ی دانش پرستارانی که به‌صورت رسمی مشغول به کار بودند بیشتر از سایر پرستاران بود شاید بتوان گفت احساس امنیت شغلی پرستاران رسمی بر دانش آنان پیرامون حقایق سالمندی تأثیر مثبتی داشته است. از طرفی همبستگی نسبی مستقیمی بین میانگین نمره‌ی دانش پرستاران و سابقه کار آنها وجود داشت. به‌عبارت‌دیگر هر چه سابقه کار پرستاران افزایش یافته است، میزان دانش آنها نیز افزایش پیدا کرده است که با نتایج مطالعات قبلی همخوانی دارد. (۲۷،۴۲) بنابراین در حد امکان توصیه می شود مراقبت از بیماران سالمند به کادری آموزش‌دیده، مجرب، مشتاق و علاقه‌مند سپرده شود بر اساس نتایج مطالعه حاضر، میانگین نمره نگرش پرستاران

سالمند در سریلانکا توسط Rathnayake و همکاران (۲۰۱۵) نسبتاً مثبت گزارش شد (۳۵)، محمدی و همکاران (۱۳۹۴) در کرمانشاه هم نگرش دانشجویان به سالمندان را مثبت گزارش کردند (۳۶) که با نتیجه تحقیق حاضر هم خوانی دارد ولی نتایج مطالعه Abreu و همکاران (۲۰۱۵) در پرتغال (۳۷) حاکی از نگرش منفی دانشجویان نسبت به سالمندی بود و با مطالعه ما هم راستا نبود. نتایج اکثر مطالعات نشان می‌دهد، پرستاران و دانشجویان پرستاری از آمادگی لازم جهت کار با افراد سالمند برخوردار نیستند و آموزش باید بر افزایش تجربیات مثبت کاری با سالمندان متمرکز شود. زمانی که دانش کافی در دست نباشد، مراقبت تنها بر پایه نگرش ارائه خواهد شد لذا ممکن است مراقبت‌های لازم ارائه نشود و یا اینکه دستخوش خطا قرار گیرند (۳۸). از طرفی تضاد موجود میان نتایج مطالعات مختلف که در جوامع مختلف با تفاوت‌های فرهنگی، ملی و قومی - مذهبی صورت پذیرفته است نشان از این است که دانش و نگرش هر دو می‌توانند تحت تأثیر عوامل گوناگون قرار گیرند علاوه بر این، دلیل تفاوت میان یافته‌های مطالعه حاضر با سایر مطالعات می‌تواند تفاوت در جامعه پژوهش و استفاده از ابزارهای متنوع جهت ارزیابی دانش و نگرش باشد لذا لازم است تا ابتدا عوامل تأثیرگذار بر دانش و نگرش پیرامون حقایق سالمندی به صورت مبسوط مورد بررسی قرار گرفته و برنامه‌های آموزشی بر مبنای آن طراحی گردد. در نهایت نتایج نشان داد، نه تنها سطح میانگین نمره کل دانش و نگرش بین دو گروه دانشجویان و پرستاران شبیه به هم بود بلکه به لحاظ آماری نیز تفاوت معنی‌داری بین این دو گروه دیده نشد. شاید بتوان گفت دلیل این یافته، عدم تغییر معنی‌دار در کُنه برنامه‌های آموزشی سیستم سلامت است که متناسب با نیازهای جامعه تغییر نیافته است، برنامه‌های آموزشی موجود چه در سطح دانشگاه‌ها و چه در دوره‌های ضمن خدمت از ابعاد گوناگون نیازهای سالمندان و حقایق پیرامون این پدیده غافل مانده‌اند در حالی که جامعه به سمت سالمندی سوق یافته و تعداد این مددجویان رو به افزایش است.

یافته‌ها نشان داد، تنها میانگین نمره دانش دانشجویان، در بعد روانی اجتماعی به لحاظ آماری بیشتر از پرستاران بود؛ و پرستاران در بعد قدردانی نگرش مثبت‌تری به سالمندان داشتند. دلیل بالا بودن سطح دانش دانشجویان می‌تواند در به روز بودن اطلاعات دانشجویان نسبت به پرستاران باشد

نتیجه‌گیری

به طور کلی، نتایج پژوهش نشان داد تفاوت آماری معنی‌داری بین میانگین نمره دانش و نگرش دانشجویان و پرستاران وجود ندارد و این دو گروه از سطح دانش متوسط و نگرش مطلوبی برخوردار هستند؛ بنابراین با توجه به اینکه دانش و نگرش هر دو از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرند پیشنهاد می‌شود جهت برنامه‌ریزی در راستای ارتقای دانش و نگرش پرستاران، در مطالعات آتی عوامل تأثیرگذار بر این دو متغیر (دانش و نگرش) به صورت مبسوط مورد بررسی قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد سلامت جامعه است. بدین وسیله از تمام دانشجویان و پرستارانی که نهایت همکاری را در جهت اجرای پژوهش حاضر داشتند و سرپرستاران گرامی بخش‌های مختلف بیمارستان‌های امام رضا (ع)، رازی، سینا، شهداء، شهید مدنی، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌گردد.

References

- 1- Afshar P, Asgari P, Shiri M, Bahramnezhad F. A review of the Iran's elderly status according to the census records. *Galen Medical Journal*. 2016; 5 (1):1-6. (Persian).
- 2- Mohtasham A. Assessment the cause of hospitalization older people in Rasht medical hosotals. *Journal of Gilan University of Medical Sciences*. 2002; 11 (28). (Persian).
- 3- Jeste DV, Blazer DG, Buckwalter KC, Cassidy K-LK, Fishman L, Gwyther LP, et al. Age-friendly communities initiative: public health approach to promoting successful aging. *The American Journal of Geriatric Psychiatry*. 2016; 24 (12): 1158-70. <https://doi.org/10.1016/j.jagp.2016.07.021> PMID:27742528.
- 4- Zhang H, Sun H. Knowledge, attitude and self-efficacy of elderly caregivers in Chinese nursing homes: a cross-sectional study in Liaoning Province. *BMJ open*. 2019; 9 (11). <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-029869> PMID:31722938 PMCID:PMC6858227.
- 5- Bleijenberg N, Jansen M, Schuurmans M. Dutch nursing students' knowledge and attitudes towards

بر اساس وضعیت تاهل، تفاوت معنی‌داری داشت که با مطالعه منسوری و همکاران (۲۰۱۷) (۲۷) هم راستا بود. این امر بیانگر اهمیت تشکیل خانواده و به تبع آن ایجاد نگرش مثبت در افراد می‌باشد.

بر اساس نتایج حاصل، میانگین نمره نگرش دانشجویان پرستاری علاقه‌مند به مراقبت از فرد سالمند با دانشجویانی که به این امر علاقه نداشتند تفاوت آماری معنی‌داری داشت. بدیهی است که علاقه به انجام هر کاری موجب ایجاد نگرش مثبت در آن زمینه می‌شود، بنابراین با وجود مشکلات مراقبت از سالمندان، علاقه به مراقبت از فرد سالمند می‌تواند باعث افزایش انگیزه در کار و به تبع آن ایجاد نگرش مثبت شود.

با توجه به حجم کار پرستاران شاغل، نداشتن زمان کافی جهت تکمیل پرسشنامه‌ها و بی‌فایده دانستن نتایج تحقیقات توسط شرکت‌کنندگان از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود که با انتخاب زمان مناسب جهت مراجعه به مشارکت‌کنندگان، پیگیری‌های مکرر و توضیح دلیل اهمیت این نتایج این محدودیت کنترل شد.

- older people-A longitudinal cohort study. *Journal of Nursing Education and Practice*. 2012; 2 (2):1 <https://doi.org/10.5430/jnep.v2n2p1>
- 6- Seresht AH, Ziba FN, Kermani A, Hosseini F. Assesment of nursing students and clinial nurses' attitude toward elderly care. *Iran Journal of Nursing*. 2006; 19 (45): 57-67.
- 7- Hovey S, Dyck MJ, Reese C, Kim M. Nursing students' attitudes toward persons who are aged: An integrative review. *Nurse education today*. 2017; 49: 145-52. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.11.018> PMID:27930921.
- 8- Rababa M, Hammouri AM, Hweidi IM, Ellis JL. Association of Nurses' Level of Knowledge and Attitudes to Ageism Toward Older Adults: Cross-sectional Study. *Nursing & Health Sciences*. 2020. <https://doi.org/10.1111/nhs.12701> PMID:32115838.
- 9- Commission CQ. Dignity and Nutrition Inspection Programme: National Overview. https://www.cqc.org.uk/sites/default/files/documents/20111007_dignity_and_nutrition_inspection_report_final_update.pdf. CQC, London; 2011.

- 10- Yang Y, Xiao LD, Ullah S, Deng L. General practitioners' knowledge of ageing and attitudes towards older people in China. *Australasian journal on ageing*. 2015; 34 (2): 82-7. <https://doi.org/10.1111/ajag.12105> PMID:24118793.
- 11- Samra R, Griffiths A, Cox T, Conroy S, Knight A. Changes in medical student and doctor attitudes toward older adults after an intervention: a systematic review. *Journal of the American Geriatrics Society*. 2013; 61 (7): 1188-96. <https://doi.org/10.1111/jgs.12312> PMID:23750821 PMCID:PMC3808566.
- 12- Yenişehir S, Karakaya İÇ, Karakaya MG. Knowledge and practice of nursing home caregivers about urinary incontinence. *European Geriatric Medicine*. 2019; 10 (1): 99-105. <https://doi.org/10.1007/s41999-018-0129-0>
- 13- Celik SS, Kapucu S, Tuna Z, Akkus Y. Views and attitudes of nursing students towards ageing and older patients. *Australian Journal of Advanced Nursing*, The. 2010; 27 (4): 24.
- 14- Baumbusch J, Leblanc ME, Shaw M, Kjørven M. Factors influencing nurses' readiness to care for hospitalised older people. *International Journal of Older People Nursing*. 2016; 11 (2): 149-59. <https://doi.org/10.1111/opn.12109> PMID:26710941
- 15- Soderhamn O LC, Gustavsson S.M.. Attitudes toward older people among nursing students and registered nurses in Sweden.. *Nurse Education Today*. 2001; 21 (225-229). <https://doi.org/10.1054/nedt.2000.0546> PMID:11322814
- 16- Mortazavi H, Moayyed L, Golmakani E, Ghaneizare F, Usefi M, Hasan zadeh E, et al. Nurses' attitudes towards older people and aging. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*. [Review Article]. 2014; 5 (5):1063-8. (Persian). <https://doi.org/10.29252/jnkums.5.5.S5.1063>
- 17- Hamadanizade F, Motahedian A, Sarhangi F, F. Z. Attitudes of nursing about physical cares among elderly patient. *J Kosar*. 2008; 13 (3): 253-8. (Persian).
- 18- Tabiei S, Saadatjoo S, Hoseinian S, Naseri M, Eisanejad L, Ghotbi M, et al. Nurses knowledge and attitude towards care delivery to the aged with cardiovascular diseases. *Modern Care Journal*. 2010; 7 (3). (Persian).
- 19- Askaryzade mahani MMansoor Arab M MS, Haghdoost A. Staff Nurses Knowledge of Aging Process and Their Attitude toward Elder People. *Iran Journal of Nursing (IJN)*. 2008;21(55):19-27. (Persian).
- 20- Hosseini Seresht A, Nasiri Ziba F, Kermani A, Hosseini F. Assesment of Nursing Students and Clinial Nurses' Attitude Toward Elderly Care. *Iran Journal of Nursing*. 2006; 19 (45): 57-67 (Persian).
- 21- Rejeh N, Heravi-Karimooi M, Montazeri A, Foroughan M. Psychometric properties of the Iranian version of the Facts on Aging Quiz (FAQI). *Payesh*. 2012;11 (2): 245-51. (Persian)
- 22- Kogan N. Attitudes toward old people: The development of a scale and an examination of correlates. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*. 1961; 62 (1): 44. <https://doi.org/10.1037/h0048053> PMID:13757539
- 23- Rejeh N, Heravi-Karimooi M, Montazeri A, Foroughan M, Vaismoradi M. Psychometric properties of the Iranian version of the Kogan's attitudes toward older people scale. *Japan Journal of Nursing Science*. 2012;9(2):216-22. (Persian). <https://doi.org/10.1111/j.1742-7924.2012.00204.x> PMID:23181890
- 24- Oyetunde MO, Ojo OO, Ojewale LY. Nurses' attitudetowardsthecareoftheelderly:Implications for gerontological nursing training. *Journal of Nursing Education and Practice*. 2013;3 (7):150. <https://doi.org/10.5430/jnep.v3n7p150>
- 25- Elebiary H, Elshenewy H, Abulazm S. Knowledge and Attitudes of Nurses toward Caring of Elderly People in Health Care Settings. *Journal of Nursing and Health Science (IOSR-JNHS)*. 2018; 7 (3): 76-84.
- 26- Liu YE, Norman IJ, While AE. Nurses' attitudes towards older people and working with older patients: an explanatory model. *Journal of Nursing Management*. 2015; 23 (8): 965-73. <https://doi.org/10.1111/jonm.12242> PMID:24942812
- 27- Arani MM, Aazami S, Azami M, Borji M. Assessing attitudes toward elderly among nurses working in the city of Ilam. *International Journal of Nursing Sciences*. 2017;4 (3):311-3. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2017.06.009> PMID:31406758 PMCID:PMC6626171
- 28- Askarizademahani M, Arab M, Mohammadal-zade S, Haghdoost A. Staff nurses knowledge

- of aging process and their attitude toward elder people. *Iran Journal of Nursing (IJN)*. 2008; 21 (55):19-27. (Persian).
- 29- Stahl ST, Metzger A. College students' ageist behavior: the role of aging knowledge and perceived vulnerability to disease. *Gerontology & geriatrics education*. 2013; 34 (2):197-211. <https://doi.org/10.1080/02701960.2012.718009> PMID:23383652
- 30- Ghimire S, Shrestha N, Callahan KE, Nath D, Baral BK, Lekhak N, et al. Undergraduate nursing students' knowledge of aging, attitudes toward and perceptions of working with older adults in Kathmandu Nepal. *International Journal of Nursing Sciences*. 2019; 6 (2):204-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2019.03.003> PMID:31406893 PMCID:PMC6608660
- 31- Alsenany S. An exploration of the attitudes, knowledge, willingness and future intentions to work with older people among Saudi nursing students in baccalaureate nursing schools in Saudi Arabia: University of Sheffield. PhD thesis, University of Sheffield, 2010.
- 32- Eltantawy SHAE. Relation between nursing students' knowledge of aging and attitude towards elderly people and their will and intent to work with the elderly. *Relation*. 2013; 4 (2): 125-136.
- 33- Faronbi JO, Adebowale O, Faronbi GO, Musa OO, Ayamolowo SJ. Perception knowledge and attitude of nursing students towards the care of older patients. *International Journal of Africa Nursing Sciences*. 2017; 7: 37-42. <https://doi.org/10.1016/j.ijans.2017.06.004>
- 34- Kaur S, Kumar A, Kaur B, Rani B, Ghai S. Knowledge and Attitude Regarding Care of Elderly Among Nursing Students: An Indian Perspective. *J Nurs Care*. 2014; 3 (161): 2167-1168.1000161.
- 35- Rathnayake S, Athukorala Y, Siop S. Attitudes toward and willingness to work with older people among undergraduate nursing students in a public university in Sri Lanka: A cross sectional study. *Nurse Education Today*. 2016; 36: 439-44. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2015.10.007> PMID:26507448
- 36- Mohammadi MM, Esmailivand M. Attitudes toward caring of the elderly from the perspective of nursing and midwifery students in Kermanshah Province in 2015. *Iranian Journal of Ageing*. 2017; 11 (4): 476-83. (Persian). <https://doi.org/10.21859/sija-1104476>
- 37- Abreu M, Caldevilla N. Attitudes toward aging in Portuguese nursing students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015; 171(0):961-7. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.215>
- 38- Frouzandeh S, Foroughan M, Hosseini MA, Farhadi A, Biglarian A. The relationship of nursing home caregivers' awareness and attitude towards elderlies with their job. *Journal of North Khorasan University of Medical Sciences*. 2018; 9 (3):445-52 (Persian).. <https://doi.org/10.29252/nkjmd-09039>
- 39- Lee Y-S, Shin S-H, Greiner PA. Can education change attitudes toward aging? A quasi-experimental design with a comparison group. *Journal of nursing education and practice*. 2015; 5 (9): 90-9. <https://doi.org/10.5430/jnep.v5n9p90>
- 40- Ravanipour M, Dadaeen A, Jahanpour F, Hussein S. Evaluating nurses' knowledge on aging-related facts at educational hospitals in Bushehr; 2012. 2018; 1(2): 56-68. (Persian).
- 41- Deasey D, Kable A, Jeong S. Influence of nurses' knowledge of ageing and attitudes towards older people on therapeutic interactions in emergency care: A literature review. *Australasian Journal on Ageing*. 2014; 33 (4): 229-36. <https://doi.org/10.1111/ajag.12169> PMID:25471745
- 42- Gholizadeh A, Jafar Jalal E, Haghani H. Attitude of Nurses toward the Care of Elderly Patients with Delirium and the Influential Factors in the Teaching Hospitals Affiliated to Iran University of Medical Sciences (2017). *Iran Journal of Nursing*. [Research]. 2018; 31 (114): 49-64. (Persian). <https://doi.org/10.29252/ijn.31.114.49>